

TARIXIY OBIDALARGA OID VEB-SAYTLARNING TIZIMLI TAHLILI

Karimov Nurali Ne'matillo o'g'li

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Urganch filiali talabasi

Annotatsiya: mazkur maqolada tarixiy obidalarga oid veb-saytlarning tizimli tahlili olib boriladi, yakunda muallif tomonidan mavzuga doir tegishli taklif va xulosalar beriladi.

Kalit so'zlar: tarix, jamiyat, obidalar, veb-saytlar.

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВЕБ-САЙТОВ, СВЯЗАННЫХ С ИСТОРИЧЕСКИМИ ПАМЯТНИКАМИ

Каримов Нурали Нематилло угли

Студент Ургенчского филиала Ташкентского университета информационных технологий имени Мухаммада ал-Хоразмий

Аннотация: в данной статье проводится систематический анализ веб-сайтов, посвященных историческим памятникам, и в заключение автор дает соответствующие предложения и выводы по данной теме.

Ключевые слова: история, общество, памятники, веб-сайты.

SYSTEMATIC ANALYSIS OF WEBSITES RELATED TO HISTORICAL MONUMENTS

Karimov Nurali Ne'matillo ugli

Student of the Urgench branch of the Tashkent University of Information Technologies named after Muhammad al-Khwarizmi

Abstract: this article conducts a systematic analysis of websites related to historical monuments, and at the end the author gives relevant suggestions and conclusions on the topic.

Keywords: history, society, monuments, websites.

Bugungi kunda o'tmish me'morchiligiga katta e'tibor berilmoqda. Tarixiy yodgorliklar xam ta'lim turizmi uchun hamisha jozibador bo'lib kelgan. Shunday qilib, ular Qo'ng'iro't va Mo'ynoq kelajagining ajralmas qismiga aylanadi. Shu nuqtai nazardan madaniy meros ob'ektlarini asrab-avaylash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Nafaqat alohida yodgorliklar, balki Qo'ng'iro't va Mo'ynoq tumanlarining uyushgan muhiti xam bizda katta qiziqish uyg'otmoqda. Madaniy merosning an'analari va salohiyati yuqorida qayd etilgan hududlarda turistik marshrutlarni ishlab chiqish zarurati bilan bog'liq. Bugungi kunda Ko'ng'iro't va Mo'ynoq tumanlari modernizatsiya qilingan taraqqiyot namunasiga aylanmoqda. Biroq, bu hududlarda tumanlarning ayrim qismlarining nuqtaviy rivojlanishi tufayli me'moriy merosning yo'qolib ketish xavfi ortib bormoqda. Bu jarayonda xalqlar uchun muqaddas bo'lgan tarixiy muhit va nodir qabristonlar vayron bo'ladi(masalan, Mo'ynoq tumanidagi ko'chirilgan qalmoqlar qabristoni). Ularning o'rinlarida ko'plab tarixiy obidalarni qamrab olgan yirik ko'p qavatli binolar qurilmoqda. O'ylaymizki, bunday hollarda "qizil chiziqlar"dan og'ish uchun zarur me'yoriy talablarga rioya qilish juda muhimdir. Hozir Qoraqalpog'istonning ko'plab shahar va tumanlarida ko'plab qurilish kompaniyalari baland-baland binolar ko'tarib, kelajak arxitekturasini siluetini qayta yaratishga harakat qilmoqda. Qo'ng'iro't va Mo'ynoq nafaqat Qoraqalpog'istonda, balki O'zbekistonda xam yirik tumanlar sirasiga kiradi.¹ Lekin, ular juda ko'p turli sayyohlik joylari emas. Qo'ng'iro't va Mo'ynoq tumanlarining vazifalari, turistik funksiyalarning sifatiga qarab, turistik marshrutlar tizimini ishlab chiqish, noyob tarixiy yodgorliklar va asl muhit bo'laklarini saqlab qolish orqali ta'minlanishi

¹ Piñeiro-Naval, Valeriano, and Paulo Serra. "How do destinations frame cultural heritage? Content analysis of Portugal's municipal websites." Sustainability 11, no. 4 (2019): 947.

lozim. Qo'ng'iro't va Mo'ynoq tumanlarining qimmatbaho me'moriy-tarixiy muhiti, ma'muriyatning tegishli birgalikdagi harakatlarni olib borishi sharti bilan o'rganilayotgan hududlarning kelajakdagi qiyofasini rivojlantirish uchun iqtisodiy jihatdan to'g'ri sarmoyaga aylanishi mumkin. Hozirda o'rganilayotgan hududlarini saqlab qolishga ko'maklashuvchi me'moriy va landshaft makonlari tizimi sifatida avtomobil va piyodalar turistik marshrutlari loyihalarini ishlab chiqish va amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Yangi yo'nalishlar tashkil etish bo'yicha takliflar Qo'ng'iro't va Mo'ynoqda saqlanib qolgan tarixiy-madaniy me'moriy ob'ektlar va landshaftlarning betakrorligi tufayli Qoraqalpog'iston bo'ylab, yaqin va uzoq xorijdagi aholi maskanlaridan sayyohlarni qiziqtiradigan favqulodda mavzular bilan mavjud va prognoz tizimini boyitadi. Bu holatlar Qo'ng'iro't va Mo'ynoq tumanlarida turistik marshrutlarni me'moriy-landshaft tashkil etishning bunday tizimlari va uslublarini strategik rejalashtirishning asosiy tamoyillarini ilmiy ishlab chiqish zarurligini belgilaydi. Turizm salohiyatining rivojlanishi nafaqat yuqori daromadli sanoat, balki butun tumanlar uchun xam, unda yashovchi har bir inson uchun xam katta ijtimoiy va xalqaro ahamiyatga ega. Turizmning daromad, bandlik manbai sifatida ahamiyati va o'zaro aloqalarni kengaytirish tobora ortib bormoqda. Bugungi raqamli asrda internet, xususan, tarixiy obidalar haqida ma'lumot olish uchun asosiy manba bo'lib xizmat qiladi. Ushbu inshootlar ulkan madaniy, me'moriy va tarixiy ahamiyatga ega. Shunday qilib, ularga bag'ishlangan veb-saytlarni tahlil qilish tarixni qanday etkazish, saqlash va qadrlash haqida tushuncha berishi mumkin. Tizimli tahlil ushbu veb-saytlarning

mazmuni, foydalanish imkoniyati, foydalanuvchi tajribasi va ta'lim qiymatini baholashni o'z ichiga oladi.²

Tizimli tahlilning birinchi bosqichi kontent sifatini baholashni o'z ichiga oladi. Sifatli tarkib yodgorliklarning batafsil tavsiflarini, ularning tarixiy ahamiyatini, arxitektura uslublarini va tegishli madaniy hikoyalarni o'z ichiga olishi kerak. Chuqur ma'lumot beruvchi veb-saytlar foydalanuvchining saytni tushunishi va qadrlashini oshiradi. Tarkibning boyligi shuningdek, tasvirlar, videolar va virtual sayohatlar kabi multimedia elementlarini ham o'z ichiga olishi mumkin. Turli xil kontent turlari orqali ishtirok etish foydalanuvchilarni o'ziga jalb qiladi va ularga yodgorlik tarixiga sho'ng'ish imkonini beradi.

Foydalanish imkoniyati yana bir muhim omil. Veb-sayt turli foydalanuvchilar, jumladan, nogironlar uchun oson harakatlanishi kerak. Maxsus imkoniyatlarga ekranni o'qish mosligi, tasvirlar uchun o'zgaruvchan matn va navigatsiya qilish oson tartiblar kiradi. Bundan tashqari, ushbu veb-saytlarda ishlatiladigan til tushunarli va jargonlardan xoli bo'lishi kerak, bu esa barcha ta'lim darajasidagi odamlarning mazmunini tushunishi va ular bilan shug'ullanishini ta'minlashi kerak. Tizimli tahlil tarixiy obidalarga qaratilgan turli platformalarda ushbu mezonlarga qanchalik mos kelishini baholaydi.

Foydalanuvchi tajribasi (UX) axborotni taqdim etish va qabul qilishda muhim rol o'ynaydi. Yaxshi ishlab chiqilgan veb-saytlar foydalanuvchi sayohatlarini birinchi o'ringa qo'yadi, bu esa tashrif buyuruvchilarga ma'lumotni osonlikcha topish imkonini beradi. Yaxshi UX dizaynining asosiy komponentlari

² Tabuni, Gasper, and Yerik Afrianto Singgalen. "Evaluating Digital Narratives in Heritage Tourism and Museum: Content Analysis, Toxicity Score, and Sentiment Classification Trough SVM and SMOTE." Journal of Information Systems and Informatics 6, no. 3 (2024): 1822-1851.

orasida intuitiv navigatsiya menyulari, turli qurilmalar uchun sezgir dizayn va vizual jozibali tartib mavjud. Ushbu tizimli tahlil ushbu elementlarning tarixiy obidalar haqidagi veb-saytlarning umumiy samaradorligiga qanday hissa qo'shishini o'rganib chiqadi, foydalanuvchilar tarixga ko'proq qiziqish bilan yoki yomon dizayn tufayli umidsizlik hissi bilan ketishlarini aniqlaydi.

Ta'lim ko'plab veb-saytlar yaxshilashga intiladigan muhim jihatdir. Viktorinalar, vaqt jadvallari va o'qituvchilar uchun ta'lim resurslari kabi interaktiv xususiyatlar veb-saytning ta'lim qiymatini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Yodgorliklar ko'pincha qiziqarli ta'lim vositalari orqali samarali etkazilishi mumkin bo'lgan boy tarixga ega. Tizimli tahlil veb-saytlar bunday vositalarni qanchalik to'g'ri birlashtirganiga va ular tarixiy kontekstlarni chuqurroq tushunishga yordam beradimi yoki yo'qligiga qaratiladi.³

Ijtimoiy media integratsiyasi e'tiborga olinadigan yana bir jihatdir. Ijtimoiy media kanallariga havola qilingan veb-saytlar kengroq auditoriyani jalb qilishi va tarixiy obidalar atrofida muhokamalarni osonlashtirishi mumkin. Ijtimoiy platformalarda mavjud bo'lish foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan kontentni almashish imkonini beradi, merosni saqlashga ishtiyoqli shaxslar hamjamiyatini yaratadi. Tizimli yondashuv ushbu veb-saytlarning ijtimoiy mediadan qanchalik samarali foydalanishini baholashni o'z ichiga oladi.

Tahlilning yana bir asosiy komponenti sheriklik va bog'lanishlarni o'rganishdir. Veb-saytlar ko'pincha muzeylar, tarixiy jamiyatlar va ta'lim muassasalari bilan bog'lanadi yoki ular bilan hamkorlik qiladi. Ushbu hamkorliklar taqdim etilgan ma'lumotlarning ishonchliligini oshirishi va foydalanuvchilarga

³ Bondi, Marina, and Annalisa Sezzi. "Disseminating the tangible and intangible heritage of sacred places in the 21st Century: the websites of British and Italian cathedrals." *Iperstoria* 18 (2021).

keyingi tadqiqotlar uchun ko'proq resurslarni taqdim etishi mumkin. Nufuzli tashkilotlar tomonidan tan olinsa yoki qo'llab-quvvatlansa, veb-saytning qiymati sezilarli darajada oshishi mumkin. Tizimli tahlil ushbu hamkorlikning mohiyatini va ular veb-sayt mazmuni sifati va kirishiga qanday ta'sir qilishini ko'rib chiqadi.

Tahlil qilishda mobil javob berish qobiliyatini baholash ham hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ko'proq foydalanuvchilar mobil qurilmalar orqali internetga kirishi sababli, tarixiy obidalar haqidagi veb-saytlarni kichikroq ekranlar uchun optimallashtirish kerak. Mobil qurilmalar uchun mos bo'lmagan sayt o'z auditoriyasining muhim qismini begonalashtirishi mumkin. Tizimli tahlil turli xil qurilmalarda uzluksiz tajribani ta'minlash uchun turli veb-saytlarni sinovdan o'tkazishni o'z ichiga oladi, bu esa foydalanuvchi ishtiroki va ma'lumotni saqlashga ta'sir qilishi mumkin. Qidiruv tizimini optimallashtirish (SEO) amaliyotlari veb-saytning ko'rinishini oshirish uchun juda muhimdir. Tegishli kalit so'zlar, meta tavsiflari va bog'lash strategiyalaridan foydalanadigan yaxshi optimallashtirilgan veb-saytlar ko'proq tashrif buyuruvchilarni jalb qilishi mumkin. Tizimli tahlil ushbu veb-saytlar tarixiy obidalar haqidagi ma'lumotlar ular haqida ko'proq bilishni istaganlar uchun ochiq bo'lishini ta'minlash uchun SEO amaliyotlarini qanchalik samarali qo'llashini o'rganadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Piñeiro-Naval, Valeriano, and Paulo Serra. "How do destinations frame cultural heritage? Content analysis of Portugal's municipal websites." *Sustainability* 11, no. 4 (2019): 947.
2. Tabuni, Gasper, and Yerik Afrianto Singgalen. "Evaluating Digital Narratives in Heritage Tourism and Museum: Content Analysis, Toxicity Score,

and Sentiment Classification Trough SVM and SMOTE." Journal of Information Systems and Informatics 6, no. 3 (2024): 1822-1851.

3. Bondi, Marina, and Annalisa Sezzi. "Disseminating the tangible and intangible heritage of sacred places in the 21st Century: the websites of British and Italian cathedrals." Iperstoria 18 (2021).